

Εναλλακτική Ενισχυτική Διδασκαλία

Στα πλαίσια του προγράμματος Μια Νέα Αρχή στα ΕΠΑ.Λ, σε όλα τα ΕΠΑ.Λ της χώρας, παρέχεται ενισχυτική διδασκαλία στα μαθήματα των Νέων Ελληνικών και των Μαθηματικών στην Α' τάξη.

Σκοπός

Η υλοποίηση προγράμματος Εναλλακτικής Ενισχυτικής Διδασκαλίας (ΕΕΔ σε όσα ακολουθούν) αφορά στη διδασκαλία των μαθημάτων «Νέα Ελληνικά» και «Μαθηματικά» στην Α' τάξη των ΕΠΑ.Λ. Σκοπός της συγκεκριμένης δράσης είναι η ενδυνάμωση των μαθητών και μαθητριών των ΕΠΑ.Λ. ως προς γλωσσικές επικοινωνιακές δεξιότητες και δεξιότητες μαθηματικού λογισμού με διδακτικές πρακτικές στις οποίες λαμβάνονται υπόψη οι διαφοροποιημένες ανάγκες των μαθητών/τριών των ΕΠΑ.Λ.

Σκοπιμότητα

Μία από τις προτεραιότητες, στην παρούσα φάση, της ισχύουσας εκπαιδευτικής πολιτικής είναι η αναβάθμιση της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και η καταπολέμηση της πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης στη συγκεκριμένη βαθμίδα.

Η προτεραιότητα που δίνεται στηρίζεται στις παρακάτω παραδοχές (βλ. ΙΕΠ (2017). *Κατανοώντας το συγκείμενο*):

- Τα ΕΠΑΛ αντιμετωπίζουν εντονότερα από κάθε άλλη βαθμίδα της Εκπαίδευσης το πρόβλημα της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, σύμφωνα και με τα στοιχεία της έκθεσης του Παρατηρητηρίου του ΙΕΠ για τη μαθητική διαρροή (σελ. 17).
- Στα ΕΠΑ.Λ. κορυφώνονται προβλήματα που αφορούν σε ελλείμματα γραμματισμού, λόγω της μη αντιμετώπισής τους σε προηγούμενες βαθμίδες της εκπαίδευσης. Τα ελλείμματα αυτά για πολλούς μαθητές ήταν η αιτία για την οποία κατέφυγαν στα συγκεκριμένα Λύκεια και συγχρόνως αποτελούν την αιτία για την οποία πρόωρα τα εγκαταλείπουν.
- Τα ΕΠΑΛ, κατά την εκτίμηση πολλών, ιστορικά δεν έχουν τύχει του ενδιαφέροντος και της υποστήριξης που τους αξίζει.

Οι παραπάνω παραδοχές κινητοποιούν προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης των ΕΠΑ.Λ. ώστε να λειτουργούν και ως ένας θεσμός μέσω του οποίου οι μαθητές/τριες θα αποκαθιστούν τη σχέση τους με τον γραμματισμό, σε κατευθύνσεις και στο πλαίσιο που υποστηρίζει και υποστηρίζεται από την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Το ερευνητικό εύρημα του Παρατηρητηρίου του ΙΕΠ ότι το 77% αυτών που εγκαταλείπουν το ΕΠΑΛ, το εγκαταλείπουν στην τάξη της Α' Λυκείου, στρέφει την προσοχή μας σε εκείνη ακριβώς τη φάση που οι μαθητές/τριες των ΕΠΑ.Λ. αποφασίζουν αν θα συνεχίσουν στη νέα βαθμίδα.

Η εναλλακτική ενισχυτική διδασκαλία εφαρμόζεται στα μαθήματα «Νεοελληνική Γλώσσα» και «Μαθηματικά» όλων των μαθητών της Α' Τάξης των ΕΠΑ.Λ. με συνδιδασκαλία από δεύτερο εκπαιδευτικό της ίδιας ειδικότητας μέσα στην τάξη. Η Εναλλακτική Ενισχυτική Διδασκαλία (ΕΕΔ) υλοποιείται σύμφωνα με τα αντίστοιχα Ωρολόγια Προγράμματα Σπουδών (ΩΠΣ), τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (ΑΠΣ) και αφορά στη βελτίωση των μαθησιακών επιδόσεων των μαθητών και την παιδαγωγική υποστήριξή τους, κατά το πνεύμα και περιεχόμενο των προβλεπόμενων στην Δράση «Μια Νέα Αρχή στα ΕΠΑ.Λ.» (ΜΝΑΕ).

Το μάθημα των Νέων Ελληνικών και των Μαθηματικών για τους μαθητές της Α' τάξης ΕΠΑΛ έχει κομβική σημασία, γιατί οι καλές επιδόσεις στα συγκεκριμένα μαθήματα είναι καίριες για την επιτυχημένη πορεία των μαθητών και στις επόμενες τάξεις και στα μαθήματα ειδικότητας.

Χαρακτηριστικά του προγράμματος της «Εναλλακτικής Ενισχυτικής Διδασκαλίας» (ΕΕΔ).

Α. Στη συνδιδασκαλία διδάσκουν ο Υπεύθυνος Καθηγητής Μαθήματος (ΥΜ) και ο Καθηγητής Συνεργάτης Μαθήματος (ΣΜ). Κύριο αντικείμενο της συνεργασίας Υπεύθυνου Καθηγητή Μαθήματος (ΥΜ) και Καθηγητή Συνεργάτη Μαθήματος (ΣΜ) (Διδακτική Ομάδα) είναι ο σχεδιασμός και η υλοποίηση της συνδιδασκαλίας στα αντίστοιχα μαθήματα και η διαφοροποίηση της διδασκαλίας σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά των μαθητών και μαθητριών προς επίτευξη των στόχων της Εναλλακτικής Ενισχυτικής Διδασκαλίας (ΕΕΔ), σύμφωνα με τον Ν.4485/2017 Ά. 89, 5. β), αλλά και η διαμόρφωση του βέλτιστου κλίματος μάθησης και λειτουργίας των μαθητών και μαθητριών στην σχολική κοινότητα, σύμφωνα με τις προδιαγραφές και τους στόχους της «Μια Νέα Αρχή στα ΕΠΑ.Λ.» (ΜΝΑΕ).

Β. Τόσο σε επίπεδο άσκησης εκπαιδευτικής πολιτικής και σχεδιασμού, όσο και σε επίπεδο υλοποίησης το πρόγραμμα της ΕΕΔ έχει χαρακτηριστικά συμμετοχικής, διαλογικής, αναστοχαστικής παρέμβασης με τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές.

Οι παρεμβάσεις αυτού του χαρακτήρα:

α) είναι αναστοχαστικές: σχεδιάζονται και επανασχεδιάζονται

β) είναι συμμετοχικές: πραγματοποιούνται με τη συνεργασία των εκπαιδευτικών και των σχολικών μονάδων

γ) είναι τοποθετημένες, πλαισιωμένες πρακτικές με τις οποίες επιχειρείται να δοθούν πρακτικές λύσεις σε προβλήματα του εκπαιδευτικού συστήματος και των υποκειμένων της εκπαίδευσης ή ακόμα και να επιλυθούν μείζονος ενδιαφέροντος ζητήματα που άπτονται του γενικότερου σχεδιασμού των ΠΣ και

δ) στοχεύουν σε αλλαγές σε διδακτικές πρακτικές και συνθήκες που επηρεάζουν την καθημερινή πράξη στο σχολείο.

Γ. Το πρόγραμμα της ΕΕΔ στηρίζεται στις αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας *«κατά την οποία οι εκπαιδευτικοί προβαίνουν στην τροποποίηση του αναλυτικού προγράμματος, των μεθόδων διδασκαλίας, των πηγών, των μαθησιακών δραστηριοτήτων και του τελικού αποτελέσματος, με στόχο την ανταπόκριση στις διαφοροποιημένες ανάγκες του κάθε μαθητή ξεχωριστά, ώστε να μεγιστοποιηθούν οι μαθησιακές ευκαιρίες για κάθε μαθητή μέσα στην τάξη (Beattie, 1996)»* (Βαλιαντή & Κουτσελίνη, 2008: 2-3). Στη διαμόρφωση της διαφοροποιημένης διδασκαλίας λαμβάνονται υπόψη τα διαφορετικά ενδιαφέροντα, η μαθησιακή ετοιμότητα και το μαθησιακό προφίλ κάθε μαθητή/τριας (Tomlinson, 1999, όπως στο Συμεωνίδου & Κυριακίδου, 2010: 216-217).

Δ. Στο πρόγραμμα της ΕΕΔ η έννοια του γραμματισμού στο σχολείο (σχολικός γραμματισμός) δεν περιορίζεται απλώς και μόνον στην ικανότητα των μαθητών/τριών να διαβάζουν, να κατανοούν ένα κείμενο και να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις απαιτήσεις των σχολικών δραστηριοτήτων, αλλά πολύ περισσότερο αναφέρεται στην ικανότητα να μετασχηματίζουν την προσφερόμενη εμπειρία και γνώση, ώστε να αντεπεξέρχονται αποτελεσματικά στις ανάγκες επικοινωνίας και δράσης σε ποικίλα κοινωνικά περιβάλλοντα, σε ποικίλες επικοινωνιακές συνθήκες.

Ο στόχος της ΕΕΔ είναι διττός: από τη μια να αναπτύξουν οι μαθητές/τριες των ΕΠΑ.Λ. δεξιότητες γραμματισμού που είναι απαραίτητες για τη σχολική τους επίδοση και από την άλλη να αναπτύξουν δεξιότητες γραμματισμού, «δεξιότητες ζωής», που είναι απαραίτητες στην ιδιωτική, επαγγελματική και δημόσια ζωή τους.

Από τα παραπάνω χαρακτηριστικά συνάγονται και τα επόμενα δύο:

Ε. Το πρόγραμμα της ΕΕΔ στηρίζεται στο εποικοδομητισμό. Κάθε μαθητής/τρια αντιμετωπίζεται ως μια διαφορετική προσωπικότητα, ως μια ξεχωριστή «αναγνωστική ιστορία» και δεν προσεγγίζεται ως προς τα ελλείμματα που παρουσιάζει συγκριτικά με τους στόχους του Προγράμματος Σπουδών, αλλά

ως προς τα ιδιαίτερα μαθησιακά, ψυχοκοινωνικά, πολιτισμικά χαρακτηριστικά του/της, βάσει των οποίων καθορίζεται η μαθησιακή διαδικασία. Κατά συνέπεια, η ΕΕΔ οφείλει να είναι ένα ευέλικτο, ανοικτό πρόγραμμα με το οποίο να παρέχονται κυρίως στρατηγικές σε εκπαιδευτικούς και μαθητές/τριες για τη διαμόρφωση διαφοροποιημένων διδακτικών και μαθησιακών πρακτικών.

Στ. Η ΕΕΔ αποκλίνει σημαντικά από ένα «παραδοσιακό» μοντέλο διδασκαλίας με δεδομένα περιεχόμενα, στόχους και διαδικασίες. Η διαμόρφωση ενός προγράμματος με τα παραπάνω χαρακτηριστικά απαιτεί συνεργασίες εντός και εκτός τάξης μεταξύ εκπαιδευτικών, εκπαιδευτικών και μαθητών και μαθητών μεταξύ τους. Επιπλέον, η διαφοροποιημένη διδασκαλία σε τάξεις μικτής ικανότητας απαιτεί μεγάλη προσπάθεια από τον εκπαιδευτικό στην υλοποίηση και παρακολούθηση των δραστηριοτήτων. Η συνδιδασκαλία, η σύμπραξη δύο εκπαιδευτικών, οι οποίοι κατά τις ανάγκες των μαθητών/τριών αξιοποιούν ποικίλες μορφές συνδιδασκαλίες (ενδεικτικά: «ο ένας διδάσκει, ο άλλος υποστηρίζει», παράλληλη διδασκαλία με διαίρεση της τάξης σε δύο ομάδες, εναλλακτική διδασκαλία σε μικρότερες ομάδες, ομαδική διδασκαλία κ.λπ.) (Badiali & Titus, 2011, Perl, Maughmer & McQueen, 1999), κρίνεται ως ένας αποτελεσματικός τρόπος για την επίτευξη της διαφοροποίησης στη μαθησιακή διαδικασία και ως ένα μέσο με το οποίο εμπεδώνεται κλίμα συνεργασίας στη σχολική μονάδα.

Η ΕΕΔ, με βάση τα παραπάνω, δεν αποτελεί μια επιλογή «προσαρμογής», αλλά μια πρόταση αναβάθμισης διεργασιών, μεθόδων και προοπτικών που θα καταστήσει την μαθησιακή διαδικασία προνομιακό χώρο ανάπτυξης δεξιοτήτων και ενεργοποίησης των δυνατοτήτων των μαθητών/τριών μέσα σε ένα μαθησιακό πλαίσιο παροχής αντίστοιχων ευκαιριών. Οι ίδιες οι προδιαγραφές υλοποίησής της παρέχουν, παράλληλα, και πλαίσιο ανάπτυξης και επαγγελματικής αναβάθμισης των ίδιων των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών, τουλάχιστον με εκμετάλλευση του πλαισίου επιμορφώσεων που αδρομερώς επισημαίνεται πιο κάτω.

Το επιμορφωτικό πρόγραμμα στήριξης των εκπαιδευτικών (υπηρετούντων και αναπληρωτών

Το όλο εγχείρημα παρέχει πολλές προκλήσεις για τους εκπαιδευτικούς τόσο στο επίπεδο σχεδιασμού και οργάνωσης της διδασκαλίας όσο και στο επίπεδο της υλοποίησης. Η διαρκής στήριξη των εκπαιδευτικών καθ' όλη τη διάρκεια της πιλοτικής φάσης κρίνεται απαραίτητη στη βάση της ισότιμης συμμετοχής σε μια κοινή προσπάθεια.

Το επιμορφωτικό πρόγραμμα θα χαρακτηρίζεται από όσα αναφέρονται παραπάνω στην παράγραφο 3.Α.Ως προς το περιεχόμενο της επιμόρφωσης, κατά το μέρος που αφορά την ΕΕΔ, αναδεικνύονται δύο βασικές θεματικές ενότητες από την παραπάνω περιγραφή:

- Αρχές και στρατηγικές για τη διαμόρφωση προγράμματος διαφοροποιημένης διδασκαλίας στο πλαίσιο της νέας αντίληψης για τον Γραμματισμό.
- Πρακτικές συνεργατικής διδασκαλίας.

Βρίσκεται σε τελικό στάδιο η συνδιαμόρφωση του περιεχομένου της με τη συνέργεια και συνεργασία των εμπλεκόμενων – και, όλως ιδιαιτέρως, των εκπαιδευτικών που υλοποίησαν την πιλοτική φάση της εφαρμογής.

Πηγή : ΙΕΠ – Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής